

Valpeutvikling - lek på ramme alvor

Av: Runar Næss.

The Rule of 12.

Antall uker og tallet "12" har jeg her valgt for å legge ansvaret både på oppdretter og valpekjøper. Oppdretter har de første 8-9 ukene til å starte sosialiseringprogrammet, mens valpekjøper har ansvar for å følge opp videre til 12. uke - i denne modellen. Men det er ikke slutten på sosialisering – bare et eksempel på "mønsteret" som er brukt her. Bruker du 16 uker, skal alle tall erstattes med - nettopp "16". Det betyr selvfølgelig ikke at verken "12" eller "16" er noen øvre eller nedre begrensning – mer en måte å huske på. Langt fra et komplett sosialiseringprogram altså, men et eksempel på hvordan du selv kan sette opp en plan for din egen valp – ut fra rase, personlighet og de miljø den kommer til å leve i.

Minimum 12 ulike underlag: Parkett, teppe, fliser, trespon, asfalt, betong, gress, vått gress, vann, snø, søle, singel, fjell, mose, lyng, på et bord, på en stol, skrå flater, osv..

Lekt med 12 forskjellige leker: Kosedyr, stor & liten ball, harde leker, leker med lyder, leker i tre, plast og kartong, melkekartong, leke i metall, bilnøkler, tau, osv..

Opplevd 12 ulike miljø: Hjemme (inne), hjemme (ute), fremmed hus, bil, garasje, skolegård, sjøen, elv/foss, vaskerom, bensinstasjon, kjeller, heis, butikk, tog stasjon, skog, motorvei, veterinær (bare hilse på og få masse godbiter), osv., osv..

Møte og samhandle med minst 12 nye personer: Barn (alle aldre), voksne (mest menn), eldre (også mest menn), rullestolbrukere, folk på krykker, i regntøy, på ski, folk i motorsykelutstyr (inkl. hjelm), med hatt, solbriller, paraply, osv..

Eksponert for minimum 12 ulike og uvanlige lyder: Klapping, synging, vaskemaskin, støvsuger, dørklokke, garasjeport, buss/lastebil, motorsykel, tordenvær, fyrverkeri, skudd, slagdrill, andre dyr (hest/ku, osv.), gressklipper, osv.. Her er det viktig å alltid følge med valpens reaksjon og legge lydnivået så lavt at valpen ikke blir skremt! Den kan vise interesse, men ikke frykt. Gradvis økning og masse belønning (mat/lek) for å ignorere lyden er nøkkelen her. Selv bruker jeg, i tillegg til naturlige lyder, også CD-plater med ca.500 ulike lyder som spilles (gradvis sterkere) fra valpene er 4-5 uker gamle.

Eksponert for minst 12 bevegelige objekter: Sykkel, skateboard, jogger, biler, moped, skurefilla, barn som spiller fotball, frisbee, katter/ekorn/hest og lignende som løper, modellfly, osv.. Disse objektene skal ikke jages – kun observeres! Belønn ro!

Opplev 12 ”utfordringer”: Klatre over/ inn i/ut av/ gjennom en pappeske, gå gjennom papp rør, opp trappetrinn, over hindringer av ulik form og materiale, leke gjemsel, nærme seg en oppslått paraply, ballansere på ujevnt og ustødig underlag, få godbiter ut av en flaske eller lignende, klatre over kosteskaft/trestamme, osv.. Oppgavene må tilpasses rase, alder og individ – og ikke være vanskeligere enn at valpen lykkes.

Håndtert av alle familiens medlemmer minst 12 ganger i uken: Løft over bakken, hold mot brystet, legg på fanget, ta på/i ører, ta i munn, ta ”tempen”, berør labber, klipp negler, hold rolig på et bord (type; veterinærbesøk), børst pels, av/på med halsbånd osv..

Fått mat fra 12 ulike fat og/eller situasjoner: Metallskål, plastskål, papp plate, fra toppen av en snudd skål, fra hånden, rett fra bakken, i en Kong-ball, strødd utover, osv..

Spist på 12 forskjellige steder: På kjøkken, i stuen, på terrassen, på gresset, i bur, i bilen, i skolegården, på hytta, i garasjen, under en paraply, i ett telt, nær en skytebane (uten skudd), på venteværelse til veterinæren, i fremmed hus, osv..

Lekt med 12 ukjente valper (og/eller rolige hunder) så mye som mulig: Under oppsyn og i trygge omgivelser. Unngå mas (stress) og overdreven aggresjon mellom valpene. Gi dem oppgaver og utfordringer som beholder roen.

Vært alene 5 til 45 minutter 12 ganger i uken: Uten familie eller andre hunder til stede, helst når valpen er trett - og alltid i trygge omgivelser. Gradvis utvikling fra å være alene med kulløsken - til uten andre tilstede. Tilpass etter valpens alder og personlighet.

Gått i bånd (kobel) minst 12 ganger - på minst 12 forskjellige steder: Bruk gjerne sele vekselvis med halsbånd. Halsbånd bør ikke brukes som redskap for straff.

Pass på at alle opplevelser er positive og trygge for valpen. Et hvert nytt element eller ny utfordring som overkommes skal belønnes med godbiter og masse ros. Gå saktere fram og/eller skap mer avstand til fryktobjektet hvis valpen blir redd. Husk alltid at det er avreageringen (det å overkomme frykten), utforske eller ta kontakt som skal belønnes – ikke frykt eller passivitet!